

Sygn. akt II PSKP 15/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 grudnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romuald Dalewski (przewodniczący)

SSN Leszek Bielecki

SSN Jarosław Sobutka (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa E.K.

przeciwko Bankowi Spółce Akcyjnej w W.

o odszkodowanie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 13 grudnia 2022 r.,

skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku
z dnia 16 grudnia 2020 r., sygn. akt V Pa 32/20,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w Białymstoku do ponownego rozpoznania oraz
orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 2 lipca 2020 r. Sąd Rejonowy w Białymstoku, w sprawie o sygn. akt VI P 328/19, zasądził od pozwanego Banku Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powódki E.K. kwotę 11.272,00 zł. brutto tytułem odszkodowania, zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 1.080,00 zł. tytułem zwrotu kosztów

zastępstwa procesowego, zasądził od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa (Sąd Rejonowy w Białymstoku) kwotę 564,00 zł. tytułem opłaty od pozwu, od uiszczenia której powódka była zwolniona, oraz wyrokowi w pkt I nadał rygor natychmiastowej wykonalności do kwoty 7.515,33 zł. Zdaniem Sądu I instancji zachowanie wobec powódki jej przełożonej, rzeczywisty przebieg zdarzenia wynikający z nagrań z monitoringu, a także uniemożliwienie powódce przez pozwanego obrony jej praw (brak wysłuchania) pozwalają na uznanie, że wskazana przez pracodawcę przyczyna rozwiązania łączącej go z powódką umowy o pracę była niezasadna. Tym samym, zgłoszone przez E.K. roszczenie o wypłatę odszkodowania, zdaniem Sądu Rejonowego, należało uwzględnić co do zasady. W myśl bowiem art. 56 § 1 k.p. pracownikowi, z którym rozwiązano umowę o pracę bez wypowiedzenia z naruszeniem przepisów o rozwiązywaniu umów o pracę w tym trybie, przysługuje roszczenie o przywrócenie do pracy na poprzednich warunkach albo o odszkodowanie.

Na skutek apelacji pozwanego banku, Sąd Okręgowy w Białymstoku, wyrokiem z dnia 16 grudnia 2020 r., zmienił zaskarżony wyrok i oddalił powództwo oraz obciążył powódkę kosztami zastępstwa procesowego za obie instancje. Zdaniem Sądu II instancji apelacja pozwanego jako zasadna podlegała uwzględnieniu w całości. Bezspornym w sprawie było, że powódka 13.08.2019 r. przyszła do pracy aby ją świadczyć. Co prawda znajdowała się w okresie wypowiedzenia, ale przełożona nie mogła nie dopuścić jej do pracy. Uznanie przez Sąd Rejonowy, że tylko czekała na jakiś pretekst aby doprowadzić do jej zwolnienia jest nadinterpretacją. Rozwiązanie umowy nie nastąpiło na podstawie wymyślonej przyczyny tylko, zdaniem Sądu Okręgowego, prawdziwej. Przyczyną ewentualnego stresu nie było spotkanie z przełożoną tylko następstwa odebrania jej dokumentów bankowych. Sąd Rejonowy nie wyciągnął prawidłowych wniosków z zeznań świadka I.S.. Zdaniem Sądu, przy okazji zakupu krzeseł powódka chciała przenieść do pojazdu torbę i skoroszyty będące własnością banku - na nagraniu widać, że skoroszyty leżały na wierzchu przygotowanego do wyniesienia kartonu. Sąd Rejonowy dokonał swoich ustaleń na podstawie niemego filmu, zeznań świadka i powódki. Jego wnioski wynikają głównie z mowy ciała powódki. Wg Sądu I instancji nie chciała ona wynieść z lokalu pozwanego banku skoroszyty z dokumentami.

Jednak na pewno chciała wynieść swoją torbę skoro była już w drzwiach banku. Zdaniem Sądu Okręgowego nie przekroczyła progu drzwi dlatego, że została zatrzymana przez swoją przełożoną. Zdaniem Sądu odwoławczego, oświadczenie powódki z 19 sierpnia 2019 r. jest dorozumianym jej przyznaniem się do zarzutu wyniesienia dokumentów bankowych. Z tego względu Sąd Okręgowy w Białymstoku, na mocy art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i oddalił powództwo.

W skardze kasacyjnej z dnia 1 kwietnia 2021 r. pełnomocnik powódki zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego w Białymstoku w całości, zarzucając: naruszenie przepisów postępowania cywilnego mogące mieć istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie:

- art. 382 k.p.c. w zw. z art. 233 k.p.c. poprzez pominięcie przez Sąd II instancji w trakcie dokonywania kontroli odwoławczej dowodów, na których oparł się Sąd I instancji uwzględniający powództwo, co doprowadziło do wyrokowania przez Sąd II instancji nie na podstawie całości materiału dowodowego zebranego w postępowaniu przez Sąd I instancji i w postępowaniu apelacyjnym, jak tego wymaga naruszony przepis, a na podstawie jedynie dowodu przeprowadzonego przez Sąd I instancji w postaci zapisu nagrania z kamer przemysłowych zakładu pracy pozwanego z dnia 13.08.2019 r., oraz dowolnego uznania sędziowskiego, co skutkowało dokonaniem rażąco wadliwej i niepełnej oceny dowodów zgromadzonych w sprawie i na tej podstawie wysnuciem wniosku niekorzystnego dla powódki, tj. zamiaru wyniesienia z zakładu pracy dokumentów stanowiących własność pozwanego a przez to naruszenia obowiązków pracowniczych, co miało istotny wpływ na wynik sprawy, ponieważ skutkowało oddaleniem powództwa w całości,

- art. 387 § 2¹ pkt. 1 i 2 k.p.c. poprzez jego nie zastosowanie w sprawie i całkowite zaniechanie wskazania w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku podstawy taktycznej rozstrzygnięcia, a w szczególności nie ustaleniu faktów, które Sąd II instancji uznał za udowodnione, nie podaniu dowodów, na których się oparł i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, a także zaniechaniu podania i wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku oraz zaniechaniu dokonania oceny zarzutów apelacyjnych pozwanego, co skutkowało

tym, że pisemne uzasadnienie Sądu II instancji jest wadliwe, lakoniczne, dosłownie „dwu stronicowe” (k. 10-11 uzasadnienia wyroku) i nie spełnia wymagań stawianych przez przepisy prawa tj. naruszony art. 387 § 2 pkt. 1 i 2 k.p.c., co miało istotny wpływ na wynik sprawy ponieważ uniemożliwia przeprowadzenie kontroli kasacyjnej zaskarżonego orzeczenia,

- art. 227 k.p.c. w zw. z art. 299 k.p.c. w zw. z art. 233 k.p.c. poprzez dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z przesłuchania powódki w charakterze strony w postępowaniu apelacyjnym na okoliczności, na które już zeznawała obszernie przed Sądem I instancji, nadto okoliczności te zostały potwierdzone i wyjaśnione przez inne środki dowodowe (zeznania świadków i treść dokumentów) a jej ponowne depozycje złożone przed Sądem II instancji nie miały istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy ponieważ były jedynie potwierdzeniem zeznań złożonych przed Sądem I instancji co w konsekwencji doprowadziło do wadliwej oceny depozycji powódki z rozprawy odwoławczej i wysnucia przez Sąd II instancji błędnego wniosku w zakresie rzekomego zamiaru wyniesienia przez powódkę dokumentów z placówki pozwanego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna strony powodowej okazała się uzasadniona.

Potwierdził się zarzut naruszenia przez Sąd Okręgowy przepisów art. 382 k.p.c. w zw. z art. 233 k.p.c. Przepis art. 382 k.p.c. stanowi ogólną dyrektywę interpretacyjną, wyrażającą istotę postępowania apelacyjnego. Przewidziany w nim obowiązek orzekania sądu drugiej instancji na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym oznacza, że sąd ten musi uwzględnić materiał dowodowy zebrany przez sąd pierwszej instancji, który może uzupełnić o własne ustalenia faktyczne. W skardze kasacyjnej strona powodowa wykazała w sposób wystarczający, że Sąd drugiej instancji pominął część zebranego materiału, przy tym uchybienie to mogło mieć wpływ na wynik sprawy. Z naruszeniem art. 382 w zw. z art. 233 k.p.c. mamy do czynienia wtedy, gdy sąd drugiej instancji, mimo przeprowadzonego przez siebie postępowania dowodowego, orzekł wyłącznie na podstawie materiału zgromadzonego przed

sądem pierwszej instancji albo oparł swoje merytoryczne orzeczenie na własnym materiale, z pominięciem wyników postępowania dowodowego przeprowadzonego przez sąd pierwszej instancji (por. wyrok Sądu Najwyższego z 1 kwietnia 2011 r., II PK 248/10, Legalis nr 432271). Wydanie przez sąd drugiej instancji orzeczenia merytorycznego, w szczególności - tak jak to miało miejsce w niniejszej sprawie - orzeczenia reformatoryjnego, z pominięciem części materiału dowodowego stanowiącego podstawę rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji, stanowi naruszenie art. 382 k.p.c., zwłaszcza w sytuacji gdy sąd drugiej instancji oddalił powództwo jako nieudowodnione, a pominięte dowody stanowiły dla sądu pierwszej instancji podstawę wydania wyroku uwzględniającego powództwo (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 stycznia 2011 r., I CSK 205/10, Legalis nr 417481; wyrok Sądu Najwyższego z 18 kwietnia 2012 r., V CSK 169/11, Legalis nr 511984).

Nie można zaakceptować stanowiska Sądu Okręgowego w Białymstoku, wyrażonego w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, że „Sąd Rejonowy dokonał swoich ustaleń na podstawie niemego filmu, zeznań świadka i powódki”. Jak wynika ze szczegółowego uzasadnienia wyroku Sądu Rejonowego w Białymstoku (w przeciwieństwie do krótkiego i lakonicznego uzasadnienia Sądu drugiej instancji) Sąd pierwszej instancji ustalił w oparciu o niepodważany przez strony zgromadzony w aktach sprawy materiał dowodowy w postaci dokumentów, zeznań świadków: I.S. (k. 86-87 godz. 00:05:00-00:21:17), B.O. (k. 87-88 godz. 00:22:56-00:58:38) i E.F. (k. 88-89v godz. 01:04:46-01:41:06), oraz wyjaśnień E.K.. Treści przedłożonych dokumentów strony nie kwestionowały, a Sąd nie znalazł podstaw, by czynić to z urzędu - w rezultacie dowodom tym Sąd nadał przymiot wiarygodności. Wątpliwości Sądu Rejonowego budziły natomiast zeznania świadków B.O. i E.F.. Sąd bowiem zauważył, iż B.O. nie była uczestnikiem zdarzeń z dnia 13 sierpnia 2019 r., a informację o nich powzięła od E.F., która z kolei była bezpośrednio zaangażowana w sytuację. W rezultacie świadek jedynie powtórzył relację drugiego świadka, przyjmując jego wersję wydarzeń za własną (świadek B.O. zeznając używała tych samych sformułowań co E.F.). Natomiast relacja świadka E.F. nie była obiektywna, gdyż była ona – jak to ustalił Sąd - w konflikcie z powódką i dążyła do jej zwolnienia, co wykazało przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe.

A poza tym zeznania świadka E.F. w znacznej części nie znalazły potwierdzenia w pozostałym materiale dowodowym - autentyczności przedstawionej przez świadka relacji przeczyły przede wszystkim nagrania z monitoringu z dnia zdarzenia. Sąd Okręgowy, rozpoznając apelację pozwanego banku, całkowicie pominął wskazany wyżej materiał dowodowy i nie ustosunkował się w żaden sposób do ustaleń dokonanych przez Sąd Rejonowy w tym zakresie.

Potwierdził się także drugi z zarzutów zawartych w skardze kasacyjnej, tj. zarzut naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 387 § 2¹ pkt 1 i 2 k.p.c. W sytuacji, gdy sąd drugiej instancji wydaje odmienne rozstrzygnięcie niż sąd pierwszej instancji, oparte na innej podstawie faktycznej, powinien dokonać własnych stanowczych ustaleń faktycznych, jasnych i kategorycznych, które pozwalałyby na ocenę, czy zmiana ta była usprawiedliwiona. Wówczas uzasadnienie sądu drugiej instancji musi wyjaśnić podstawy, które legły u podstaw zmiany dokonanej przez sąd pierwszej instancji oceny sprawy z korzyścią dla strony przeciwnej, składającej apelację (K. Flaga-Gieruszyńska, A. Zieliński, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Wyd. 11, Warszawa 2022). Ustawodawca uprościł co prawda zasady sporządzania uzasadnienia sądu drugiej instancji. Jednakże, zgodnie z art. 387 § 2¹ k.p.c., może to mieć miejsce jedynie w sytuacji, kiedy sąd drugiej instancji nie przeprowadził postępowania dowodowego ani nie zmienił ustaleń faktycznych sądu pierwszej instancji, a w apelacji nie zgłoszono zarzutów dotyczących tych ustaleń - wówczas uzasadnienie wyroku może zawierać jedynie wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. Natomiast w sytuacji, kiedy Sąd odwoławczy nie wyrokuje na gruncie ustaleń faktycznych dokonanych przez sąd pierwszej instancji, lecz czyni własne ustalenia, które ocenia z punktu widzenia prawa materialnego - uzasadnienie wyroku sądu drugiej instancji powinno zawierać nie tylko relację z postępowania przed sądem pierwszej instancji i omówienie środka odwoławczego, ale także część obejmującą ustalenia faktyczne sądu odwoławczego (por. wyrok Sądu Najwyższego z 21 czerwca 2017 r., I UK 268/16, Legalis nr 1650853, A. Góra-Błaszczkowska (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Tom I A. Komentarz. Art. 1-424¹², Warszawa). Art. 387 § 2¹ pkt 1 k.p.c. stanowi, że jeżeli sąd drugiej instancji przeprowadził postępowanie dowodowe lub odmienne ocenił dowody przeprowadzone przed sądem pierwszej instancji,

uzasadnienie powinno także zawierać ustalenie faktów, które sąd drugiej instancji uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej. Z kolei w zakresie dotyczącym wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku niezbędne jest, w świetle art. 387 § 2¹ pkt 2 k.p.c., objęcie oceną poszczególnych zarzutów apelacyjnych (por. wyrok Sądu Najwyższego z 30 lipca 2021 r., V CSKP 188/21, Legalis nr 2735543). Uzasadnienie Sądu drugiej instancji w niniejszej sprawie nie posiada wszystkich koniecznych elementów i zawiera braki uniemożliwiające przeprowadzenie jego kontroli kasacyjnej.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c., orzekł jak w sentencji wyroku.

[as]

l.n